

Rapport

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat politieambtenaren van het regionale politiekorps Drenthe hem op 27 november 2007 ten onrechte hebben aangehouden.

Verzoeker klaagt er verder over dat politieambtenaren van dat korps zijn identiteit niet op de plaats van aanhouding, maar pas later op het politiebureau hebben geverifieerd.

Verzoeker klaagt er ook over dat de politieambtenaren hem tijdens zijn aanhouding hebben geboeid.

Verzoeker klaagt er ten slotte over dat de politieambtenaren zijn klachten over de pijn die hij ondervond als het gevolg van het aanleggen van de handboeien en tijdens het daaropvolgende vervoer naar het politiebureau, hebben genegeerd.

Beoordeling

Algemeen

1. Op dinsdag 27 november 2007 observeerde een aanhoudingseenheid van het regionale politiekorps Drenthe, ter ondersteuning van de recherche Assen, omstreeks 12:00 uur een groep verdachten in Assen. De mobiele telefoons van deze verdachten werden op dat moment live getapt. Op een gegeven moment kregen de verdachten door dat ze in de gaten werden gehouden en verdwenen daarna uit beeld.
2. Enige tijd later ontving de commandant van de aanhoudingseenheid vanuit de tapkamer het bericht dat een van de verdachten zich in een, niet met naam genoemde, kapperszaak bevond die in de X-sstraat was gevestigd. De commandant van de aanhoudingseenheid gaf aan de leden van zijn eenheid de opdracht om zich naar de X-sstraat te begeven.
3. De leden van een aanhoudingseenheid zagen in de X-sstraat dat nog één kapperszaak in bedrijf was. Zij zagen dat zich in die kapperszaak drie personen bevonden. Persoon Z werd door persoon Y geknipt terwijl verzoeker op een stoel zat te wachten. De leden van de aanhoudingseenheid waren van mening dat het uiterlijk van verzoeker overeenkwam met het uiterlijk op de foto van de aan te houden verdachte A die zij eerder hadden gezien.
4. Vervolgens kreeg de commandant van de aanhoudingseenheid te horen dat verdachte B naar de X-sstraat zou komen. Verdachte B zou verdachte A in een kapperszaak ontmoeten. Even later zagen de leden van de aanhoudingseenheid dat verdachte B de X-sstraat in fietste. De commandant gaf aan de aanhoudingseenheid de opdracht om verzoeker, die op dat moment als verdachte A werd aangemerkt, en verdachte B aan te houden.

5. Verdachte B werd vervolgens buiten op straat aangehouden. Politieambtenaren F. en R. betraden de kapperszaak en hielden verzoeker aan door hem ieder bij een arm te pakken en tegen de muur te zetten. Verzoeker zei tegen de politieambtenaren dat hij last had van zijn schouder en vroeg of ze daarmee rekening willen houden. Politieambtenaren F. en R. boeiden verzoeker en namen hem mee naar het politiebureau.

6. Tijdens het transport naar het politiebureau hield politieambtenaar R., die in de politieauto links naast verzoeker zat, de transportboeien vast. Verzoeker vroeg of politieambtenaar R. de transportboeien iets losser wilde maken. Politieambtenaar R. voldeed niet aan dit verzoek en zei tegen verzoeker dat de transportboeien pas op het politiebureau zouden worden verwijderd.

7. Naar aanleiding van dit optreden door de politie diende verzoeker een klacht in bij de beheerder van het regionale politiekorps Drenthe. De korpsbeheerder verklaarde verzoekers klachten niet gegrond. Verzoeker kon zich niet met deze beslissing verenigen en wendde zich tot de Nationale ombudsman met de navolgende klachten.

I. Ten aanzien van de aanhouding van verzoeker

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat politieambtenaren hem ten onrechte in de kapperszaak hebben aangehouden.

2. In zijn reactie liet de korpsbeheerder aan de Nationale ombudsman weten de klacht niet gegrond te achten. De korpsbeheerder was van oordeel dat verzoeker op juiste en goede gronden als verdachte kon worden aangemerkt. De korpsbeheerder onderbouwde zijn oordeel met de volgende feiten en omstandigheden waaruit naar zijn oordeel een redelijk vermoeden van schuld voortvloeide. Zo was op de telefoontap te horen dat één van de verdachten een kapperszaak binnenging. Daarnaast was de gelijkenis van verzoeker met de foto van verdachte A volgens de korpsbeheerder kennelijk zodanig groot dat bij de betreffende politieambtenaren geen enkele argwaan aanwezig was dan wel aanwezig behoorde te zijn. De korpsbeheerder stelde zich, met verwijzing naar een uitspraak van de Hoge Raad (NJ 2000, 127), op het standpunt dat uit de jurisprudentie valt op te maken dat een redelijk vermoeden snel aanwezig is.

3. Politieambtenaar B. van de Recherche District Noord verklaarde tijdens de interne klachtenprocedure dat er in de periode oktober/november 2007 een harddrugs onderzoek liep binnen de gemeente Assen. Dit onderzoek was gericht op drie verdachten die in dat kader werden afgeluisterd en geobserveerd. Naar aanleiding van de informatie die het opsporingsonderzoek had opgeleverd, werd op 27 november 2007 besloten om tot de aanhouding van de drie verdachten over te gaan. De aanhouding zou, met toestemming van de districtsleiding, door een Aanhoudings Eenheid (hierna: AE) worden verricht.

Tijdens de actie, waarbij een aantal van de aan te houden verdachten in het kader van het opsporingsonderzoek nog werd geschaduwd, bleek dat zij in de gaten kregen dat ze door de politie werden geobserveerd. De beide verdachten verdwenen daarop uit het zicht van de politie. Politieambtenaar B. verklaarde verder dat uit de afgeluisterde telefoongesprekken bleek:

"dat één van de verdachten zich in de X-straat te Assen in een kapperszaak bevond. De verdachte in de X-straat gaf telefonisch aan de andere verdachte door dat hij ook wel naar de X-straat kon komen, omdat daar de situatie veilig was. Kort daarop verscheen deze verdachte in de X-straat en werd daar door de AE aangehouden. Ook de andere verdachte, die zich in de onmiddellijke nabijheid van deze verdachte bevond, werd door de AE aangehouden."

4. Politieambtenaren R., F. en C. verklaarden op 5 maart 2008 tijdens het interne klacht-onderzoek:

"Vanuit de tapkamer kreeg de commandant de informatie dat een van de verdachten in een kapperszaak in de X-straat zat. Vervolgens werden de leden van de AE naar de X-straat gestuurd door de commandant. Daar bleek één kapperszaak nog in bedrijf te zijn. In deze kapperszaak bevonden zich drie personen. Een persoon werd door een andere persoon geknipt en de derde persoon zat te wachten in een stoel. Deze laatste persoon was onze verdachte. Deze verdachte zal verder in deze rapportage worden aangeduid als verdachte A. Het signalement van verdachte A kwam overeen met de foto van de verdachte, die wij dienden aan te houden. Vervolgens kreeg de commandant de informatie dat de andere verdachte naar de X-straat zou komen. Deze verdachte zal verder in deze rapportage worden aangeduid als verdachte B. Verdachte B zou verdachte A in eerder genoemde kapperszaak ontmoeten. Hierna kreeg de commandant de informatie van de tapkamer dat verdachte B de X-straat in kwam fietsen. De leden van de AE zagen de verdachte B de X-straat in fietsen. Dit werd naar de commandant bericht. De leden van de AE kregen vervolgens de opdracht om beide verdachten aan te houden. De verdachte B stopte bij de eerder genoemde kapperszaak en werd vervolgens buiten op straat, links naast de ingang van de kapperszaak, aangehouden. Hierna zijn wij, F. en R., de kapperszaak binnengegaan en hebben de verdachte A aangehouden. De verdachte A zat kort voor zijn aanhouding in een stoel te wachten."

5. De advocaat van verzoeker legde tijdens het onderzoek door de Nationale ombudsman een foto van verzoeker over en een foto van de verdachte (A) die had moeten worden aangehouden.

6. Politieambtenaar R. verklaarde op 8 oktober 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman het volgende. In deze zaak ging het volgens R. om drugsgebruikers en drugsdealers en de AE voerde zelf de observatie uit. R. kon zich niet

meer herinneren of de AE alle drie de verdachten in observatie had. De verdachten waren volgens R. in kaart gebracht en het betrof drie mannen van buitenlandse afkomst. Voorafgaand aan de actie was er volgens R. een briefing geweest. R. had tijdens de briefing een foto van de aan te houden verdachte gezien. Hij wist niet meer hoe lang hij die foto had gezien, maar in ieder geval lang genoeg om zich het signalement van deze verdachte te herinneren. R. vond het lastig om te zeggen hoe goed hij is in het herinneren van personen. Als R. een foto ziet, dan neemt hij de kenmerken in zich op. Beide mannen (de aan te houden verdachte en verzoeker) hadden volgens R. een bruine huidskleur en inkepingen. R. heeft nooit eerder een verkeerde verdachte aangehouden. Volgens R. gebeurt dit gelukkig niet vaak. Als R. nu de foto's van de aan te houden verdachte en die van verzoeker ziet, dan lijken ze volgens hem totaal niet op elkaar. Volgens R. is van belang dat het op het moment van aanhouding donker was in de

X-straat en dat verzoeker op afstand heel erg veel op de aan te houden verdachte leek. Verder had de AE live informatie van de tap dat de verdachte zich in een kapsalon zou bevinden en volgens R. was er nog slechts één kapperszaak open in deze straat. Bovendien kwam er volgens R. een tweede verdachte aanfietsen en zette deze verdachte zijn fiets vlak naast de voordeur van de kapperszaak. Deze informatie bij elkaar was volgens R. voor de AE aanleiding om tot aanhouding over te gaan. R. had de observatie gedaan en aangegeven dat de verdachte in de kapsalon zat. R. had alleen bij de kapsalon naar binnen gekeken en zag de aan te houden verdachte binnen zitten. Het was volgens R. onmogelijk om de kapsalon als blanke man te betreden omdat daar alleen maar buitenlanders komen. Volgens R. moet je dan een verdomd goede smoes hebben om als politie naar binnen te gaan. Volgens R. waren er drie mannen in de kapsalon en waren zij allemaal van buitenlandse afkomst. Volgens R. was het gedrag van verzoeker vrij normaal. R. verklaarde verder dat verzoeker schrok toen hij samen met F. binnenkwam. R. en F. waren niet in uniform maar in burger. Er was volgens R. geen reden om te twijfelen of ze de juiste man hadden. Er waren volgens R. op dat moment voldoende feiten en omstandigheden om van een redelijk vermoeden van schuld te spreken. R. verklaarde vervolgens dat als zij dan tot aanhouding overgaan, zij deze aanhouding ook doorzetten. Een aanhouding in een publiek domein moet volgens R. niet te veel tijd kosten. Als politie wil je niet te lang op de plek van aanhouding blijven. Het gebeurt standaard om de verdachte na aanhouding over te brengen naar het politiebureau, waar zijn identiteit wordt gecontroleerd, aldus politieambtenaar R.

7. Politieambtenaar F. verklaarde op 8 oktober 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman het volgende. F. kon zich absoluut niet meer herinneren hoeveel verdachten er die morgen waren geobserveerd en wat hun etniciteit was. Verzoeker kwam volgens F. uit Iran of een omliggend land. In de kapsalon waren volgens F. de kapper, een klant en verzoeker aanwezig. Volgens F. waren allen van buitenlandse afkomst. F. verklaarde dat verzoeker als verdachte is aangemerkt op basis van zijn eigen waarnemingen of waarnemingen van zijn collega. F. wist zich dat niet exact meer te

herinneren. Als F. de aan te houden persoon niet kent, dan vertrouwt hij op de bevindingen van zijn collega's. Op het moment van de aanhouding was er volgens F. geen twijfel of ze de juiste persoon hadden. Op dat moment wist F. dat verzoeker de juiste verdachte was. F. wist niet meer op basis waarvan hij van mening was dat verzoeker de juiste verdachte was. Nu F. naar de foto van de aan te houden verdachte en de foto van verzoeker kijkt, vindt hij dat ze wel wat van elkaar weg hebben. De haardracht lijkt hetzelfde en beiden lijken uit het buitenland afkomstig te zijn. Ook wat leeftijd betreft, lijken ze op elkaar en hun oren staan dicht tegen het hoofd. De neus van beide personen is volgens F. verschillend en de één heeft een kaler voorhoofd dan de ander. Ook heeft één van hen misschien een bredere mond.

Beoordeling

8. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op persoonlijke vrijheid is gewaarborgd in de Grondwet en in internationale verdragen. In de wet is geregeld in welke gevallen de overheid een burger zijn vrijheid mag benemen. Zo bieden de artikelen 53 en 54 Wetboek van Strafvordering een wettelijke basis voor de aanhouding van een verdachte (zie Achtergrond, onder 3.)

9. Om een persoon te kunnen aanhouden dient deze persoon te kunnen worden aangemerkt als verdachte van het plegen van een strafbaar feit. De eerste vraag is of verzoeker kon worden aangemerkt als de verdachte. Artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder 3.) omschrijft de verdachte als degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit. In dit verband speelt het signalement van de op bevel van de officier van justitie aan te houden verdachte A een belangrijke rol. De leden van de AE hadden, voorafgaand aan de actie middels een foto, kennisgenomen van het signalement van de aan te houden verdachte A. Ten slotte spelen de gebeurtenissen die uiteindelijk aanleiding gaven voor de aanhouding van verzoeker, een belangrijke rol.

10. De Nationale ombudsman stelt de volgende feiten en omstandigheden vast. Verzoeker werd aangehouden op grond van een verdenking van een drugsdelict. Voorafgaand aan de aanhouding van verzoeker kon uit de tapgesprekken die verdachte B met verdachte A voerde, worden opgemaakt dat verdachte A zich in een kapperszaak in de X-sstraat bevond. Verder hadden de leden van de AE vastgesteld dat er van de aanwezige kapperszaken op dat moment nog maar één kapperszaak in de X-sstraat geopend was. Vervolgens zag politieambtenaar R. tijdens een voorverkenning in het donker en vanaf een afstand door de ruit van de kapperszaak dat er in die kapperszaak een persoon aanwezig was die voldeed aan een aantal kenmerken van het signalement van verdachte A. Deze persoon zat nog te wachten, waaruit viel af te leiden dat hij als laatste binnen was gekomen. Ten slotte kwam verdachte B aanfietsen en zette kort daarop zijn fiets vlak naast de voordeur van de kapperszaak waarin verzoeker zich bevond.

11. De Nationale ombudsman heeft kennis genomen van de politiefoto van verdachte A en van een pasfoto van verzoeker.

De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat politieambtenaar R. voorafgaand aan de aanhouding vanaf een afstand in het donker door het raam van de kapperszaak een persoon zag zitten die qua haarvorm (kort haar met inhammen), Arabisch uiterlijk en leeftijd op dat moment overeenkomsten vertoonde met het signalement van de aan te houden verdachte A. Daar komt bij dat uit het feit dat verzoeker kennelijk nog zat te wachten totdat hij geknipt kon worden, kon worden afgeleid dat hij als laatste de kapperszaak was binnengegaan. Gelet op dit samenstel van feiten en omstandigheden in onderlinge samenhang en verband bezien, is het niet onjuist dat verzoeker aanvankelijk en voor het betreden van de kapsalon is aangemerkt als zijnde verdachte A. en vervolgens in de kapsalon is aangehouden. De Nationale ombudsman is van oordeel dat politieambtenaar R. en F. niet hebben gehandeld in strijd met het vereiste dat grondrechten c.q. het recht op persoonlijke vrijheid dienen te worden gerespecteerd.

De onderzochte gedraging is op dit punt behoorlijk.

II. Ten aanzien van het niet verifiëren van de identiteit van verzoeker

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat politieambtenaren zijn identiteit niet op de plaats van aanhouding maar pas later op het politiebureau hebben geverifieerd.
2. In zijn reactie liet de korpsbeheerder aan de Nationale ombudsman weten de klacht niet gegrond te achten. De korpsbeheerder was van oordeel dat onder normale omstandigheden de politie de identiteit van de persoon, die dient te worden aangehouden, vaststelt. Onder bijzondere omstandigheden is dit volgens de korpsbeheerder echter niet direct mogelijk omdat een eerste identificatie als gevolg van de gevaarzetting tot een verhoogd veiligheidsrisico voor de politieambtenaren zou kunnen leiden. Een dergelijke gevaarzetting doet zich veelal voor bij verdachten die worden aangehouden door een aanhoudingseenheid (AE) of een arrestatieteam (AT). Veelal is het de persoon van de verdachte die maakt dat voor diens aanhouding een AE of een AT wordt ingezet.
3. Politieambtenaar R. verklaarde tijdens het interne klachtonderzoek:

"De verdachte werd naar de arrestantenwacht gebracht en werd daar van de boeien ontdaan. De zakken werden geleegd en hij werd gefouilleerd. Vanaf dat moment was ik er niet meer bij."

Politieambtenaar F. verklaarde tijdens het interne klachtonderzoek:

"Wellicht is bij de toetsing van de rechtmatigheid door de hulpofficier van justitie aan het licht gekomen dat er een persoonsverwisseling had plaatsgevonden."

Politieambtenaar V. beaamde dat de persoonsverwisseling pas tijdens de voorgeleiding aan de hulpofficier van justitie aan het licht was gekomen.

4. Een politieambtenaar van de Recherche District Noord verklaarde tijdens de interne klachtenprocedure dat op het politiebureau bleek dat de persoon die was aangehouden niet één van de verdachten was, maar verzoeker:

"die qua uiterlijk sterk leek op de aan te houden verdachte".

5. Politieambtenaar R. verklaarde op 8 oktober 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman dat er tijdens de briefing absoluut een naam en een geboortedatum zijn verstrekt. De geboortedatum is volgens R. wel handig om de leeftijd in te kunnen schatten. Volgens R. controleert de AE nooit ter plaatse de identiteit van een verdachte. De AE wordt volgens R. niet voor geringe feiten ingezet. De verdachte wordt dan meteen naar het bureau overgebracht. Op het politiebureau wordt de verdachte aan de arrestantenwacht overgedragen. Tegenwoordig controleert de politie op het politiebureau zelf de identiteit van de verdachte, omdat de procedures op het politiebureau gewijzigd zijn. Het controleren van de identiteit van de verdachte ter plaatse (op de plaats van de aanhouding) past volgens R. niet binnen de werkwijze van een AE. De AE's in Groningen en Friesland werken volgens R. net zo als de AE in Drenthe. Het zou volgens R. echter wel kunnen dat andere AE's de identiteit wel ter plaatse controleren. Volgens R. wordt bij pandprocedures de identiteit van de verdachte wel ter plaatse gecontroleerd, omdat ze daar rustig hun werk kunnen doen. Meestal vinden deze aanhoudingen rond 6.00 uur plaats, aldus politieambtenaar R.

6. Politieambtenaar F. verklaarde op 8 oktober 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman dat hij het signalement en de leeftijd van de aan te houden verdachte belangrijker vindt dan iemands geboortedatum. Verder verklaarde F. dat wanneer er geen foto van een aan te houden verdachte voorhanden is, de AE ter plaatse de identiteit van de verdachte controleert. Dit doet zich volgens F. bijvoorbeeld voor bij een aanhouding in een woning waar meerdere mensen aanwezig zijn. Volgens F. heeft de AE dan meestal wel een signalement of een foto beschikbaar van de aan te houden persoon. Als de AE iemand aanhoudt en boeit, dan weet de AE volgens F. al dat het de verdachte is, want anders dan wordt die persoon niet aangehouden. Op dat moment wordt de identiteit niet geverifieerd; dat gebeurt volgens F. pas op het politiebureau. F. verklaarde verder dat de AE probeert te voorkomen dat er een gevaarlijke situatie ontstaat. In het geval waarin een aanhouding door een AE wordt verricht, is er volgens F. sprake van een risicovolle situatie. Wanneer een drugsdealer wordt aangehouden, dan gaat het volgens F. vaak om mensen die wapens bij zich dragen. Deze mensen hebben er volgens F. bovendien belang bij om het bewijs kwijt te maken. F. verklaarde verder dat de AE

verdachten dan niet meer van hun boeien ontdoet om hun ID te laten tonen, tenzij de AE commandant wil dat de identiteit gecontroleerd wordt. De X-sstraat wordt volgens F. wel de Gaza-strook van de gemeente A. genoemd. Er zijn volgens F. veel duistere kroegjes en er wordt veel in drugs gehandeld. Ook lopen er volgens F. veel buitenlanders rond. Op het moment dat F. samen met een collega verzoeker in de kapsalon aanhield, zat er volgens F. een man met zijn handen onder de cape en was er nog een kapper aanwezig. Deze personen kunnen volgens F. een bedreiging vormen. Er lopen over het algemeen niet al te keurige mensen in de X-sstraat. Daar wil je niet te lang met een verdachte op straat staan, aldus politieambtenaar F.

Beoordeling

7. Het vereiste van professionaliteit houdt in dat ambtenaren met een bijzondere training of opleiding jegens burgers overeenkomstig de standaarden van hun beroepsgroep handelen. Dit vereiste brengt met zich mee dat politieambtenaren de nodige zorgvuldigheid betrachten op het moment waarop zij iemand op basis van een signalement hebben aangehouden.

8. De Nationale ombudsman kan zich voorstellen dat onder bepaalde omstandigheden niet van een politieambtenaar, die in AE of AT verband een geplande aanhouding verricht, kan worden gevergd om op, dan wel in de directe omgeving van, de plaats van de aanhouding een eerste identificatie uit te voeren. Een dergelijke situatie kan zich voordoen indien er sprake is van een aanhoudingssituatie waarin een reëel risico op escalatie aanwezig is. Een dergelijke situatie kan een onnodige gevaarstelling voor de betrokken politieambtenaren met zich meebrengen. De Nationale ombudsman is echter van oordeel dat in een situatie waarin een dergelijk risico beperkt of niet aanwezig is, doordat de aanhouding van een verdachte plaatsvindt in of op een locatie die niet zichtbaar is voor publiek, ruimte zou moeten zijn om op dan wel in de directe omgeving van die locatie, liefst buiten de aanwezigheid van derden, een snelle eerste verificatie aan de hand van een meegebrachte foto van de aan te houden verdachte of een identiteitsbewijs uit te voeren. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat er in het onderhavige geval een risico op escalatie aanwezig was. De Nationale ombudsman is echter van oordeel dat, nu het tijdens de aanhouding buiten donker was en de aanhouding zelf binnen in een kleine ruimte plaatsvond waarin zich drie personen bevonden, dit risico niet zodanig groot was dat dit een snelle eerste verificatie in een voertuig van de AE aan de hand van een foto van de aan te houden verdachte A in de weg zou hebben gestaan. Op grond van deze overweging is de Nationale ombudsman van oordeel dat politieambtenaren F. en R. hebben gehandeld in strijd met het vereiste van professionaliteit.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

III. Ten aanzien van het boeien van verzoeker

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat politieambtenaren hem tijdens zijn aanhouding hebben geboeid.

2. In zijn reactie liet de korpsbeheerder aan de Nationale ombudsman weten de klacht niet gegrond te achten. De korpsbeheerder liet weten dat een AE vanwege veelal gevaarzettende situaties wordt ingezet. Daarbij kan volgens de korpsbeheerder sprake zijn van ernstige strafbare feiten dan wel van een gevaarzetting die gelegen is in de aan te houden persoon. Met een verwijzing naar artikel 22, lid 2 en 3 van de Ambtsinstructie worden door de AE alleen personen aangehouden die voldoen aan de criteria als daar genoemd. Dat is volgens de korpsbeheerder de reden dat bij aanhoudingen door de AE de aangehouden personen 'standaard' worden voorzien van handboeien.

3. Politieambtenaar F. verklaarde tijdens het interne klachtonderzoek dat ze verzoeker hadden geboeid voor het strafbare feit waarvan hij werd verdacht en de veiligheid van de politieambtenaren. Politieambtenaar R. verklaarde tijdens het interne klachtonderzoek:

"In de dagelijkse politiezorg spreken we mensen wel aan. Als AE zijn we een aparte club en gaan anders met verdachten om. Dan is er vaak meer aan de hand zoals drugsdelicten."

R. verklaarde verder dat er dan standaard wordt geboeid.

4. Volgens het proces-verbaal van aanhouding werden bij verzoeker de handboeien omgedaan wegens gevaar van ontvluchting en veiligheid.

5. Op 8 oktober 2009 verklaarde politieambtenaar R. tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman dat de AE een verdachte altijd boeit. Volgens R. wordt dit gedaan omdat de AE niet wordt opgeroepen om een verdachte van diefstal aan te houden. Het gaat volgens R. om personen die van iets ernstigers worden verdacht. Er bestaat volgens R. dan altijd kans op ontvluchting of verzet. Als de AE wordt ingezet, zijn volgens R. al die risico's voor gevaar en/of ontvluchting aanwezig. R. verklaarde verder dat in de BPZ (basis politiezorg) verdachten niet standaard worden geboeid. Zo bestaat er volgens R. bij een meewerkende verdachte van diefstal geen noodzaak om te boeien. Volgens R. wordt een verdachte van zware mishandeling echter wel geboeid. R. verklaarde verder dat ze verzoeker rustig hadden geboeid. R. gaf als reden voor het boeien dat ze wilden voorkomen dat ze even later met verzoeker op de grond zouden liggen rollebollen. Volgens R. werkt de AE volgens vaste procedures. Zo worden volgens R. verdachten standaard geboeid en gaat het aanhouden op een snellere wijze. Wanneer verdachten niet meewerken, dan gaat volgens R. de geweldspiraal omhoog. Wanneer de verdachten vervolgens wel meewerken, gaat de geweldspiraal weer naar beneden. Overrompeling is de kracht van een aanhouding door een AE. De procedures die een AE volgt, zijn landelijk

vastgesteld, aldus politieambtenaar R.

Beoordeling

6. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen heeft een ieder recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam, welk recht in artikel 11 van de Grondwet is neergelegd. Bij of krachtens de wet kunnen beperkingen op dit grondrecht worden gemaakt (zie Achtergrond, onder 2.). Ook in artikel 8 EVRM is bepaald dat een inbreuk op ieders recht op respect voor zijn privéleven - waaronder mede wordt verstaan zijn lichamelijke integriteit - moet zijn voorzien bij wet (zie Achtergrond, onder 1.).

7. Artikel 22, Ambtsinstructie (zie Achtergrond, onder 5.3.) geeft een ambtenaar onder bepaalde voorwaarden de bevoegdheid een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd ten behoeve van het vervoer handboeien aan te leggen. De politieambtenaar moet dan van geval tot geval de afweging maken of de aanwezigheid van veiligheidsrisico's het gebruik van de handboeien naar redelijk inzicht rechtvaardigt en moet daarbij rekening houden met het gevaar op ontvluchting of het gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden. In de Ambtsinstructie ligt aldus besloten dat het standaard aanleggen van handboeien tijdens het vervoer van een arrestant naar het politiebureau onjuist is. De politieambtenaar moet van geval tot geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het toepassen van deze maatregel naar redelijk inzicht rechtvaardigen.

8. De eerste vraag die beantwoord dient te worden is of aan verzoeker rechtens zijn vrijheid is ontnomen. Onder 1.7 heeft de Nationale ombudsman vastgesteld dat de betrokken politieambtenaren bevoegd waren verzoeker aan te houden. Daarmee is aan deze eis voldaan. De Nationale ombudsman is van oordeel dat er op het moment van de aanhouding voldoende sprake was van vrees voor een veiligheidsrisico, aangezien verzoeker werd verdacht van een strafbaar feit, te weten handel in verdovende middelen, waarvan bekend is dat de plegers van dit feit met regelmaat over wapens beschikken. Om die reden konden de betrokken politieambtenaren F. en R. besluiten om, op het moment waarop de aanhouding werd uitgevoerd, bij verzoeker de handboeien om te leggen. De Nationale ombudsman is echter van oordeel dat er kort na het aanleggen van de handboeien een verificatie van verzoekers identiteit had moeten plaatsvinden. Deze verificatie had kunnen uitwijzen dat verzoeker niet de aan te houden verdachte A was geweest. Dit nieuwe feit zou, tenzij er na de verificatie nog gerede twijfel zou hebben bestaan, met zich mee hebben gebracht dat verzoeker direct weer ontboeid en vervolgens in vrijheid zou worden gesteld en dat hij daardoor ten opzichte van zijn omgeving onmiddellijk was gerehabiliteerd. Nu dit niet is gebeurd, is de Nationale ombudsman van oordeel dat verzoeker onnodig lang geboeid is geweest. Het onnodig lang geboeid laten van verzoeker levert een niet te rechtvaardigen inbreuk op van de onaantastbaarheid van

zijn lichaam.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

IV. Ten aanzien van het negeren van verzoekers klachten over pijn

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er ten slotte over dat de politieambtenaren zijn klachten over de pijn die hij ondervond als het gevolg van het aanleggen van de handboeien en tijdens het daaropvolgende vervoer naar het politiebureau, hebben genegeerd.
2. Tijdens de interne klachtenprocedure had verzoeker aangegeven dat hij in 1998 een ernstig bedrijfsongeval had gehad waarbij zijn arm en schouder zodanig zwaar waren beschadigd dat medici in het ziekenhuis hadden overwogen om de arm te amputeren. Na een reeks van zware operaties kon de arm van verzoeker toch behouden blijven. Verzoeker ondervindt nog steeds pijn aan zijn arm en gebruikt daarvoor medicijnen. Verzoeker gaf, naar zijn zeggen, tijdens de aanhouding aan dat hij last had van zijn schouder en deed in verband daarmee meerdere malen het verzoek om niet te worden geboeid. Tijdens het transport naar het politiebureau had verzoeker een paar maal gevraagd of zijn boeien wat losser konden worden gemaakt. Nadat verzoeker was vrijgelaten had hij erge pijn aan zijn schouder en de bovenkant van zijn borst. Verzoeker werd voor verdere behandeling doorverwezen naar een fysiotherapeut.
3. In zijn reactie liet de korpsbeheerder aan de Nationale ombudsman weten de klacht niet gegrond te achten. De korpsbeheerder motiveerde zijn oordeel als volgt. Het gebeurt volgens de korpsbeheerder regelmatig dat politieambtenaren van verdachten, die zij hebben voorzien van handboeien, vernemen dat zij daarvan pijn ondervinden. Volgens de korpsbeheerder worden deze klachten in principe genegeerd, tenzij al terstond duidelijk is dat een dergelijke klacht terecht is. Bij het aanleggen van handboeien wordt er volgens de korpsbeheerder namelijk voor gezorgd dat deze niet te strak om de polsen worden geplaatst. Voorts wordt er voor gezorgd dat de handboeien bij het plaatsen worden geblokkeerd zodat de ruimte tussen de polsen en de handboeien niet te klein wordt. Het is volgens de korpsbeheerder, echter min of meer een feit van algemene bekendheid dat geplaatste handboeien veelal enige pijn veroorzaken. Dat is volgens hem inherent aan het gebruik van dit middel. Dat is dan ook de reden dat politieambtenaren hier, volgens de korpsbeheerder zo zorgvuldig mogelijk mee omgaan. Nu de politieambtenaren, behoudens de opmerkingen van verdachte, geen andere indicatie hadden dat er mogelijk sprake was van een onevenredige vorm van pijn, hebben zij naar de mening van de korpsbeheerder in de gegeven situatie juist gehandeld.
4. Politieambtenaren R. en F. verklaarden op 5 maart 2008 tijdens het interne klachtonderzoek in een schriftelijke rapportage:

"Wij hebben de verdachte A ieder bij een arm gepakt en hem tegen de muur gefixeerd. Op het moment dat de verdachte A tegen de muur stond gefixeerd, gaf deze aan dat hij iets met zijn schouder had en verzocht ons het rustig aan te doen. Wij, F. en R., hebben de verdachte op de gebruikelijke wijze geboeid en vervolgens naar het bureau getransporteerd. Ik, R. zat tijdens het vervoer naar het bureau, links naast de verdachte A in het dienstvoertuig en hield constant de transportboeien vast. Onderweg naar het bureau vroeg de verdachte of de transportboeien iets losser mochten. Ik, R. heb dit verzoek genegeerd en de verdachte A verteld dat de boeien pas op het bureau zouden worden verwijderd. Op het bureau is de verdachte A ontboeid."

5. Politieambtenaar R. verklaarde tijdens het interne klachtonderzoek dat hij had gehoord dat verzoeker had aangegeven dat hij last had van zijn schouder.

"Ik ben daar voorzichtig mee omgegaan. Toen hij gefixeerd was, heb ik ze iets losser gedaan. Verzoeker sribbelde niet tegen."

Politieambtenaar F. verklaarde tijdens het onderzoek door de commissie:

"Ik heb het niet gehoord en kan me voorstellen dat ik er niets mee gedaan zou hebben omdat we veel smoezen horen van verdachten die proberen om weg te komen. Het boeien gebeurt op één manier."

Politieambtenaar R. verklaarde verder:

"De boeien worden uiteindelijk gelockt en de verdachte gaat de auto in en daar wordt niets meer aan de boeien gedaan."

6. Op 8 oktober 2009 verklaarde politieambtenaar R. tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman dat verzoeker inderdaad had gezegd dat hij last had van zijn schouder. Die informatie had R. opgeslagen, maar hij had er niet op gereageerd. Wij kunnen, volgens R., niet in iemands hoofd kijken en ik weet niet of het echt is of dat er een smoes wordt gebruikt. R. kan de inschatting niet maken of iemand simuleert, dus blijft hij in de boeien. R. stopt één tot twee vingers tussen de pols en de boeien om ervoor te zorgen dat de boeien niet te strak zitten. Als een verdachte aangeeft dat de boeien toch te strak zitten, voelt R. meestal of dit het geval is, en maakt hij ze eventueel losser. Dit doet R. echter niet bij een aanhouding door de AE, tenzij het om een lang transport gaat. In dit geval duurde de overbrenging naar het politiebureau volgens R. maar een paar minuten. Toen verzoeker geboeid in de auto zat, had R. de boeien vastgepakt tijdens de rit. R. deed dit omdat verzoeker bij zijn broeksband zou kunnen komen, en verzoeker wellicht een mes tevoorschijn kon toveren dan wel drugs tussen de stoelen kon verstoppen. Ik wil dan zijn handen kunnen zien, aldus politieambtenaar R.

7. Politieambtenaar F. verklaarde op 8 oktober 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman dat als iemand aangeeft pijn te hebben, we daar als AE in

beginsel niets mee doen. Het aanleggen van handboeien is niet prettig. Als R. aan een persoon ziet dat hij heel erg veel pijn heeft (volgens R. kun je dat aan zijn ogen zien dan wel horen aan zijn stem), dan kan R. de boeien wat losser doen of ze enigszins verschuiven. Als de situatie onder controle is, dan zou het volgens R. in uitzonderlijke gevallen mogelijk kunnen zijn om de boeien losser te doen, dan wel af te doen. Maar in principe doet de AE dat volgens R. niet. R. weet niet meer of hij gehoord heeft dat verzoeker pijn had. Volgens R. had hij eerder verklaard dat hij dit niet had gehoord. De wijze van boeien is afhankelijk van het postuur van de verdachte, aldus politieambtenaar F.

Beoordeling

8. Het vereiste van correcte bejegening houdt onder meer in dat bestuursorganen burgers als mens respecteren. Dit vereiste brengt met zich mee dat politieambtenaren de door arrestanten geuite klachten over pijn in beginsel serieus nemen.

9. Onder 3.9 heeft de Nationale ombudsman geoordeeld dat het aanleggen van de handboeien rechtmatig was. De Nationale ombudsman gaat uit van de juistheid van verzoekers stelling dat hij in het verleden aan zijn rechter arm is geopereerd en daar nog steeds last van ondervindt. De Nationale ombudsman acht het aannemelijk dat verzoeker tijdens het boeien en het daaropvolgende transport pijn heeft gehad aan zijn rechter arm en schouder. De Nationale ombudsman stelt vast dat de betrokken politieambtenaar R. heeft gehoord dat verzoeker aangaf pijn te hebben en dat R. deze signalen voor kennisneming heeft aangenomen. Hoewel de Nationale ombudsman zich kan voorstellen dat politieambtenaren in de praktijk worden geconfronteerd met verdachten die pijn simuleren, is de Nationale ombudsman van oordeel dat dat niet betekent dat signalen van pijn om die reden zonder meer kunnen worden genegeerd. De Nationale ombudsman kan zich daarentegen ook voorstellen dat het niet altijd makkelijk zal zijn om in te schatten of het door de verdachte afgegeven signaal dat hij pijn heeft, op waarheid berust. Feit is wel dat een verdachte onder bijzondere omstandigheden ook op een minder belastende manier kan worden geboeid. Het is de Nationale ombudsman ambtshalve bekend dat in de praktijk van een politieambtenaar wordt verwacht dat hij een verdachte op een standaard aangeleerde wijze op de rug boeit. Het voordeel van deze manier van boeien is dat een verdachte niet met zijn armen om zich heen kan slaan en niet door zijn boeien 'heen' kan stappen. De Nationale ombudsman kan zich echter voorstellen dat in bijzondere situaties voor een afwijkende manier van boeien wordt gekozen die voor een verdachte het minst belastend is. Bij het maken van een dergelijke afweging is van belang dat de verdachte zich niet verzet tegen zijn aanhouding en het boeien. Een verdachte die zich actief tegen zijn aanhouding en/of het boeien verzet, heeft de eventuele pijn die hij daarvan ondervindt aan zichzelf te wijten. In het onderhavige geval verzette verzoeker zich echter op geen enkele manier tegen zijn aanhouding en het boeien. Politieambtenaar R. had er daarom in deze situatie voor kunnen kiezen om verzoeker alsnog op een minder belastende wijze (bijv. aan de voorkant) te boeien zodat de spanning in de schouder en arm van verzoeker

en daarmee de pijn afnam. Nu politieambtenaar R. de door verzoeker geuite klachten over pijn voor kennisneming heeft aangenomen en niet heeft bekeken of verzoeker voor het transport op een voor verzoeker minder fysiek belastende vorm kon worden geboeid, is de Nationale ombudsman van oordeel dat politieambtenaar R. daarmee heeft gehandeld in strijd met het vereiste van correcte bejegening.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van het regionale politiekorps Drenthe is

niet gegrond ten aanzien van:

- het aanhouden van verzoeker;

gegrond ten aanzien van:

- het niet op de plaats van de aanhouding verifiëren van de identiteit van verzoeker, wegens strijd met het vereiste van professionaliteit;

- het onnodig lang geboeid laten van verzoeker, wegens strijd met het behoorlijkheidsvereiste dat grondrechten - in dit geval het recht op onaantastbaarheid van het lichaam - worden gerespecteerd;

- het negeren van verzoekers klachten over pijn die werden veroorzaakt tijdens en na het aanleggen van de handboeien bij verzoeker, wegens strijd met het vereiste van correcte bejegening.

Onderzoek

Op 10 juli 2008 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer H. te Assen, ingediend door mr. drs. R. Bosma te Assen, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Drenthe.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Drenthe, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de korpsbeheerder verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was.

Tijdens het onderzoek kregen het regionale politiekorps Drenthe en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

Tevens werd aan de betrokken politieambtenaren een aantal specifieke vragen gesteld.

In het kader van het onderzoek werd betrokkenen verzocht op de bevindingen te reageren.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen. Politieambtenaar F. en verzoeker deelden mee zich met de inhoud van het verslag te kunnen verenigen. Noch de politie, noch politieambtenaar R. gaf binnen de gestelde termijn een reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift aan de Nationale ombudsman van 9 juli 2008.

Proces-verbaal van aanhouding van het regionale politiekorps Drenthe van 27 november 2007.

Brief van de raadsman van verzoeker aan de korpschef van het regionale politiekorps Drenthe van 27 december 2007.

Medische verklaring afgegeven door de huisarts van verzoeker van 28 november 2007.

Brief van een politieambtenaar van de Recherche District Noord aan de klachtbehandelaar van het regionale politiekorps Drenthe van 4 maart 2008.

Brief van de Aanhoudings Eenheid Drenthe aan de klachtbehandelaar van het regionale politiekorps Drenthe van 5 maart 2008.

Verslag interne klachtenbemiddeling met betrekking tot de klacht van verzoeker van 27 november 2007.

Brief van de klachtbehandelaar aan de chef van het district Noord van 15 februari 2008.

Advies van de Noordelijke Adviesraad Politie, afdeling klachten aan de korpsbeheerder van 8 april 2008.

Verklaring van verzoeker tijdens de interne klachtenprocedure van 14 februari 2008.

Pasfoto van verzoeker.

Politiefoto van verdachte A.

Standpunt van de beheerder van het regionale politiekorps Drenthe van 11 september 2008.

Brief van AGIS zorgverzekeringen aan verzoeker van 7 februari 2008.

Kopie van afsprakenbriefje van de fysiotherapeut van verzoeker.

Verklaring van betrokken politieambtenaar F. van 8 oktober 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman.

Verklaring van betrokken politieambtenaar R. van 8 oktober 2009 tegenover twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

1. EVRM

Artikel 5, eerste lid

"Een ieder heeft recht op vrijheid en veiligheid van zijn persoon. Niemand mag zijn vrijheid worden ontnomen, behalve in de navolgende gevallen en overeenkomstig een wettelijk voorgeschreven procedure:

c. indien hij op rechtmatige wijze is gearresteerd of gedetineerd teneinde voor de bevoegde rechterlijke instantie te worden geleid, wanneer er een redelijke verdenking bestaat, dat hij een strafbaar feit heeft begaan of indien het redelijkerwijs noodzakelijk is hem te beletten een strafbaar feit te begaan of te ontvluchten nadat hij dit heeft begaan;"

Artikel 8, eerste lid

"Een ieder heeft recht op respect voor zijn privéleven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie."

2. Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

Artikel 15, vierde lid

"Hij aan wie rechtmatig zijn vrijheid is ontnomen, kan worden beperkt in de uitoefening van grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt."

3. Wetboek van Strafvordering

Artikel 27, eerste lid

"Als verdachte wordt vóórdát de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

Dit artikel stelt aan de mate van verdenking niet de eis van een 'ernstig' vermoeden, maar eist wèl dat het vermoeden van schuld (het 'gedaan hebben') moet steunen op feiten of omstandigheden en dat dit vermoeden bovendien naar objectieve maatstaven gemeten 'redelijk' dient te zijn, dat wil zeggen "niet enkel in de oogen van den opsporingsambtenaar doch redelijk op zichzelf" (Memorie van Toelichting). Een redelijk vermoeden alleen op basis van subjectief inzicht is niet voldoende.

Artikel 53

- "1. In geval van ontdekking op heeter daad is ieder bevoegd den verdachte aan te houden.
2. In zoodanig geval is de officier van justitie of de hulpofficier bevoegd den verdachte, na aanhouding, naar eene plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen."

Artikel 54

- "1. Ook buiten het geval van ontdekking op heeter daad is de officier van justitie bevoegd den verdachte van eenig strafbaar feit waarvoor voorloopige hechtenis is toegelaten, aan te houden en naar eene plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen.
2. Kan het optreden van den officier van justitie niet worden afgewacht, dan komt gelijke bevoegdheid toe aan ieder zijner hulpofficieren. De hulpofficier geeft van de aanhouding onverwijld schriftelijk of mondeling kennis aan den officier van justitie.
3. Kan ook het optreden van een dier hulpofficieren niet worden afgewacht, dan is elke opsporingsambtenaar bevoegd den verdachte aan te houden, onder verplichting zorg te dragen dat hij onverwijld voor den officier van justitie of een van diens hulpofficieren wordt geleid. Op den hulpofficier voor wien de verdachte wordt geleid, is de tweede zin van het voorgaande lid van toepassing.

4. Een bevoegdheid tot aanhouding buiten het geval van ontdekking op heterdaad komt toe aan een persoon in de openbare dienst van een vreemde staat die op door het volkenrecht toegelaten wijze grensoverschrijdend het achtervolgingsrecht in Nederland uitoefent, onder de verplichting ten aanzien van de aangehoudene te handelen als in het derde lid omschreven."

4. Politiewet 1993

Artikel 8

"1. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd in de rechtmatige uitoefening van zijn bediening geweld te gebruiken, wanneer het daarmee beoogde doel dit, mede gelet op de aan het gebruik van geweld verbonden gevaren, rechtvaardigt en dat doel niet op een andere wijze kan worden bereikt. Aan het gebruik van geweld gaat zo mogelijk een waarschuwing vooraf.

3. De ambtenaar van politie die is aangesteld voor de uitvoering van de politietaak is bevoegd tot het onderzoek aan de kleding van personen bij de uitoefening van een hem wettelijk toegekende bevoegdheid of bij een handeling ter uitvoering van de politietaak, indien uit feiten of omstandigheden blijkt dat een onmiddellijk gevaar dreigt voor hun leven of veiligheid, die van de ambtenaar zelf of van derden en dit onderzoek noodzakelijk is ter afwending van dit gevaar.

5. De uitoefening van de bevoegdheden, bedoeld in het eerste tot en met vierde lid, dient in verhouding tot het beoogde doel redelijk en gematigd te zijn."

5. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

5.1. Artikel 1, derde lid

" In dit besluit wordt verstaan onder:

b. geweld: elke dwangmatige kracht van meer dan geringe betekenis uitgeoefend op personen of zaken;

c. aanwenden van geweld: het gebruiken van geweld en het dreigen met geweld, waaronder wordt begrepen het ter hand nemen van een vuurwapen;

d. gewelddmiddel:

1o. de krachtens artikel 49, eerste lid, van de Politiewet 1993 toegelaten uitrusting en bewapening waarmee geweld kan worden uitgeoefend, en

20. de door Onze Minister van Defensie ter beschikking gestelde uitrusting en bewapening waarmee geweld kan worden uitgeoefend in de uitvoering van de politietaken, bedoeld in de artikelen 6, 58, 59 en 60 van de Politiewet 1993;"

5.2. Artikel 4

"Het gebruik van een geweldmiddel is uitsluitend toegestaan aan een ambtenaar:

a. aan wie dat geweldmiddel rechtens is toegekend, voor zover hij optreedt ter uitvoering van de taak met het oog waarop het geweldmiddel hem is toegekend, en

b. die in het gebruik van dat geweldmiddel is geoefend."

5.3. Artikel 22

"1. De ambtenaar kan een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen.

2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:

a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of

b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt."

6. Nota van Toelichting, behorend bij de Ambtsinstructie..."

Artikel 22-23 (...)

"...Handboeien mogen slechts worden aangelegd bij het vervoer van arrestanten. (...) De omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot het omleggen van handboeien kunnen gelegen zijn in: de persoon van de arrestant, de inrichting van de (dienst)auto, de situatie waarin vervoerd wordt en het ontbreken van de mogelijkheden om op andere wijze met minder ingrijpende maatregelen (bv. door plaatsneming van een politieambtenaar naast de arrestant) een veilig transport te waarborgen. Bij omstandigheden die samenhangen met de persoon kan worden gedacht aan zijn gedrag, mogelijk eerdere ervaringen van de politie met deze persoon op grond waarvan moeilijkheden moeten worden gevreesd, dan wel de aard of de ernst van het feit waarvoor deze is aangehouden..."

In artikel 22 van de Ambtsinstructie is aldus neergelegd dat het standaard aanleggen van handboeien tijdens het vervoer van een arrestant naar het politiebureau onjuist is. De politieambtenaar moet van geval tot geval de afweging maken of de aanwezige veiligheidsrisico's het toepassen van deze maatregel naar redelijk inzicht rechtvaardigen. In de Nota van Toelichting op de Ambtsinstructie is in dit verband opgenomen dat de vraag of het omleggen van handboeien in verband met de veiligheidsrisico's nodig is, afhangt van de omstandigheden die samenhangen met de persoon van de arrestant, de inrichting van de (dienst)auto, de situatie waarin wordt vervoerd en het ontbreken van de mogelijkheden om op andere wijze, met minder ingrijpende maatregelen (bijvoorbeeld door plaatsneming van een politieambtenaar naast de arrestant), een veilig transport te waarborgen. Bij omstandigheden die samenhangen met de persoon moet worden gedacht aan het gedrag van de arrestant, mogelijke eerdere ervaringen van de politie met deze persoon op grond waarvan voor moeilijkheden moest worden gevreesd, dan wel de aard of de ernst van het feit waarvoor betrokkene was aangehouden.